

švýcarský lingvista Ferdinand de Saussure - 1857-1913

Kurz obecné lingvistiky (Praha, 1989) - 1915

LANGUE – jazykový systém sdílený komunitou mluvčích,

PAROLE – individuální promluva, kterou *langue* umožňuje.

promluva - parole - (speaking): rozdělení jazyk x promluva znamená také oddělení toho, co je u jednotlivce sociální, od toho, co je nahodilé.

Jazyk jako pravidla hry, promluva jako konkrétní herní situace.

Jazyk je to, co je stabilní, opakující se - invariant. Promluva - konotuje proměnlivé, jedinečné.

Saussurem používané přirovnání: jazyk jako slovník, který mají k dispozici účastníci komunikačního procesu; promluva je použití.

Nebo jazyky jako symfonie, promluva jako její realizace (ani špatná realizace neohroží realitu symfonie).

vztah jazyk-promluva – příklad šachové hry.

Fredric Jameson v knize o ruském formalismu *The prison house of language* - kritizuje tuto analogii - v jazyce se mění samotná pravidla, v šachu zůstávají, mění se jen pozice.

ZNAK – jako jednota označujícího a označovaného

znak je podvojný, složený ze dvou neoddělitelných složek (jsou odlišitelné pouze analyticky - dvě strany listu papíru); neexistuje materiálně, jen psychologicky

Znak podle Saussurea sestává:

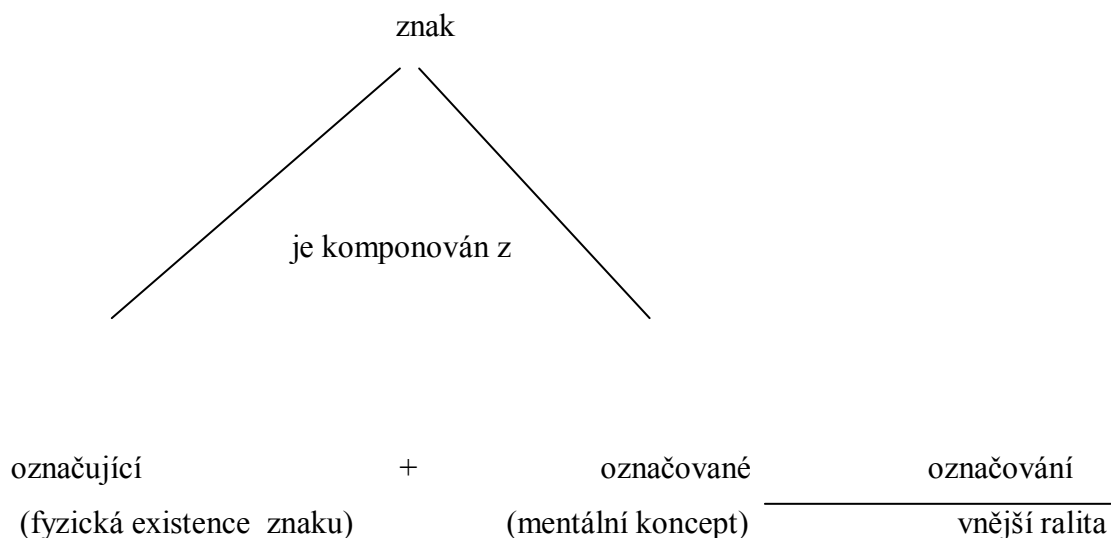
1. ze své fyzické podoby

2. ze s touto fyzickou podobu asociovaného mentálního konceptu, který odráží individuální zkušenost s realitou. Tento mentální obraz je více méně sdílen všemi členy stejné kultury a stejného jazyka.

Např. napsané nebo vyslovené slovo "strom" má svůj mentální koncept, který mu připisují adresát i adresující (ovšem s určitými individuálními diferencemi).

OZNAČUJÍCÍ (signifikant) – signifiant – signifier – vnímatelný, materiální, akustický nebo vizuální signál spouštějící mentální koncept:

OZNAČOVANÉ (signifikát) - signifié -signified

Arbitrárnost vztahu mezi označujícím a označovaným ve znaku.

(výjimkou jsou onomatopoeie a druhotné motivace)

význam vyvstává z diferencí mezi označujícími;

tyto difference jsou dvojího druhu:

- paradigmatické
- syntagmatické

dva typy vztahů –

PARADIGMATICKÉ – vertikální soubor jednotek

SYNTAGMATICKÉ – horizontální uspořádání do označujícího celku.

Christian Metz (1931-1993)

École des Hautes Études en Sciences Sociales v Paříži.

1971: *langage et cinéma. angl. př. 74: Language and cinema.*

72: *Essais ... II.*

77 *Essais sémiotiques.*

77 *Imaginární signifikant*

91: *L'enonication impersonelle ou le site du film (Impersonal Enunciation, or the place of film – anglický překlad 2016)*

(*Velká syntagmatika: první verze - 6 typů: v Communications 66, rozšířeno na 8 - text z 68, oba pak v Essais..*)

Česky:

Metz, Christian: Úvahy o sémantických prvcích ve filmu, Film a doba 1/1967

((Metz: 68: essais sur la signification au cinéma. angl. př. 74: film language: semiotics of the cinema - zde obsaženo i Film: jazyk nebo řeč?; text je z roku 1964)

Metz, Christian: Imaginární signifikant. Psychoanalýza a film, Praha, ČFÚ 1991

Metz, Christian: Film - jazyk nebo řeč?, in: Film jako znakový systém, ČFÚ, Praha 1971

Metz, Christian: Filmová montáž a fabule, in: Antológia súčasnej filmovej teórie, Bratislava SFÚ 1980

Metz, Christian: Metodické návrhy na analýzu filmu, in: Antológia súčasnej filmovej teórie, Bratislava SFÚ 1980

Le cinéma: Langue ou langage, publ. v Communications 1964;

a v Essais sur la signification au cinéma, 1968 (Film - jazyk nebo řeč? in: Film jako znakový systém, filmologický sborník VII. ČFÚ 71)

konference v Pesaru 1966 a 1967 –

Gianfranco Bettetini, Emilio Garroni, Pier Paolo Pasolini a Umberto Eco.

Velká syntagmatika

Cinéthique a Cahiers du Cinéma

textuální analýzy

Bellour – Ptáci, Heath – Dotek zla, Baudry - Intolerance, Kuntzel: M, redakce Cahiers -

Mladý mr. Lincoln